

O'REILLY®

Zaawansowana analiza danych

Jak przejść z arkuszy Excela
do Pythona i R

Helion

George Mount

Tytuł oryginału: Advancing into Analytics: From Excel to Python and R

Tłumaczenie: Filip Kamiński

ISBN: 978-83-283-8551-1

© 2022 Helion S.A.

Authorized Polish translation of the English edition Advancing into Analytics ISBN 9781492094340 © 2021
Candid World Consulting, LLC.

This translation is published and sold by permission of O'Reilly Media, Inc., which owns or controls all rights to publish and sell the same.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <https://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<https://helion.pl/user/opinie/zaanda>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

Wprowadzenie	9
---------------------------	----------

Część I. Podstawy analizy danych w Excelu	17
--	-----------

1. Podstawy eksploracyjnej analizy danych	19
--	-----------

Czym jest eksploracyjna analiza danych?	19
---	----

Obserwacje	21
------------	----

Zmienne	21
---------	----

Przykład: klasyfikacja zmiennych	24
----------------------------------	----

Przypomnienie: typy zmiennych	26
-------------------------------	----

Eksploracja zmiennych w Excelu	26
--------------------------------	----

Eksploracja zmiennych kategoryjnych	27
-------------------------------------	----

Eksploracja zmiennych ilościowych	29
-----------------------------------	----

Wnioski	40
---------	----

Ćwiczenia	40
-----------	----

2. Podstawy prawdopodobieństwa	41
---	-----------

Prawdopodobieństwo i losowość	41
-------------------------------	----

Prawdopodobieństwo i przestrzeń zdarzeń elementarnych	41
---	----

Prawdopodobieństwo i eksperymenty	42
-----------------------------------	----

Prawdopodobieństwo bezwarunkowe i warunkowe	42
---	----

Rozkłady prawdopodobieństwa	42
-----------------------------	----

Dyskretne rozkłady prawdopodobieństwa	43
---------------------------------------	----

Ciągłe rozkłady prawdopodobieństwa	46
------------------------------------	----

Wnioski	53
---------	----

Ćwiczenia	53
-----------	----

3. Podstawy wnioskowania statystycznego	54
Ramy wnioskowania statystycznego	54
Zbierz reprezentatywną próbkę	55
Sformułuj hipotezy	56
Stwórz plan analizy	57
Przeanalizuj dane	59
Podejmij decyzję	62
To Twój świat... Dane się tylko w nim znajdują	68
Wnioski	69
Ćwiczenia	70
4. Korelacja i regresja	71
Korelacja nie oznacza przyczynowości	71
Wprowadzenie do korelacji	72
Od korelacji do regresji	76
Regresja liniowa w Excelu	78
Zastanówmy się raz jeszcze — pozorne związki	84
Wnioski	85
Przejście do programowania	85
Ćwiczenia	85
5. Stos analizy danych	87
Statystyka, analiza danych, nauka o danych	87
Statystyka	87
Analiza danych	87
Analityka biznesowa	88
Nauka o danych	88
Uczenie maszynowe	88
Różne, ale nie rozłączne	89
Znaczenie stosu analizy danych	89
Arkusze kalkulacyjne	90
Bazy danych	92
Platformy analityki biznesowej	94
Języki programowania danych	94
Wnioski	95
Co dalej	96
Ćwiczenia	96

6. Pierwsze kroki w R dla użytkowników Excela	99
Pobieranie R	99
Pierwsze kroki w RStudio	99
Pakiety w R	108
Aktualizacja pakietów, RStudio i języka R	109
Wnioski	110
Ćwiczenia	110
7. Struktury danych w R	112
Wektory	112
Indeksowanie i wybór elementów z wektorów	114
Od tabel Excela do ramek danych R	115
Importowanie danych w R	117
Eksploracja ramki danych	120
Indeksowanie i wybór elementów z ramek danych	122
Zapisywanie ramek danych	123
Wnioski	124
Ćwiczenia	124
8. Przetwarzanie i wizualizacja danych w R	125
Przetwarzanie danych za pomocą dplyr	126
Operacje kolumnowe	126
Operacje wierszowe	128
Agregacja i łączenie danych	131
dplyr i potęga operatora potoku (%>%)	133
Przekształcanie danych za pomocą tidyr	135
Wizualizacja danych w ggplot2	137
Wnioski	142
Ćwiczenia	142
9. R w analizie danych	143
Eksploracyjna analiza danych	144
Testowanie hipotez	147
Test t-Studenta dla prób niezależnych	148
Regresja liniowa	150
Podział na zbiór uczący i testowy, walidacja	151
Wnioski	154
Ćwiczenia	154

10. Pierwsze kroki w Pythonie dla użytkowników Excela	157
Pobieranie Pythona	157
Pierwsze kroki z Jupyterem	158
Moduły w Pythonie	166
Aktualizacja pakietów, Anacondy i Pythona	167
Wnioski	167
Ćwiczenia	168
11. Struktury danych w Pythonie	169
Tablice NumPy	170
Indeksowanie i wybieranie elementów z tablic NumPy	171
Ramki danych pandas	172
Importowanie danych w Pythonie	174
Eksploracja ramki danych	175
Indeksowanie i pobieranie wartości z ramek danych	177
Zapis ramek danych	178
Wnioski	178
Ćwiczenia	178
12. Przetwarzanie i wizualizacja danych w Pythonie	179
Operacje kolumnowe	180
Operacje wierszowe	182
Agregacja i łączenie danych	183
Przekształcanie danych	185
Wizualizacja danych	186
Wnioski	192
Ćwiczenia	192
13. Python w analizie danych	193
Eksploracyjna analiza danych	194
Testowanie hipotez	196
Test t-Studenta dla prób niezależnych	196
Regresja liniowa	197
Podział zbioru na zbiór treningowy i testowy oraz walidacja modelu	198
Wnioski	200
Ćwiczenia	200

14. Wnioski i kolejne kroki	201
Kolejne warstwy stosu	201
Projektowanie badań i eksperymenty biznesowe	201
Inne metody statystyczne	202
Nauka o danych i uczenie maszynowe	202
Kontrola wersji	202
Etyka	203
Idź naprzód i ciesz się danymi	203
Na pożegnanie	203
Skorowidz	204

Przetwarzanie i wizualizacja danych w R

Amerykański statystyk Ronald Thisted zażartował kiedyś, że „surowe dane tak jak surowe ziemniaki zazwyczaj wymagają oczyszczenia przed użyciem”. Przygotowanie danych wymaga czasu. Wiesz, co mam na myśli, jeśli kiedykolwiek wykonałeś następujące czynności:

- wybieranie, usuwanie lub tworzenie kolumn obliczeniowych,
- sortowanie lub filtracja wierszy,
- grupowanie i podsumowywanie wartości w grupach,
- łączenie wartości z różnych zbiorów za pomocą wspólnych pól.

Istnieją szanse, że wszystkie te czynności wykonywałeś w Excelu... *wiele razy*. Prawdopodobnie zgłębiałeś w tym celu tajniki sławnych funkcji, takich jak WYSZUKAJ.PIONOWO(), i tabel przestawnych. W tym rozdziale poznasz odpowiedniki tych narzędzi w R, zwłaszcza z pakietu *dplyr*.

Z przetwarzaniem danych często łączy się ich wizualizacja. Jak już wspomniałem, ludzie są wyjątkowo dobrzy we wzrokowym przetwarzaniu informacji. Jest to więc świetny sposób na podsumowanie danych. W tym rozdziale dowiesz się, jak wizualizować dane za pomocą wspomnianego pakietu *ggplot2*, który podobnie jak *dplyr* jest częścią kolekcji *tidyverse*. Da Ci to solidne podstawy do eksploracji i testowania relacji w języku R, które omówię w rozdziale 9. Zacznij od zaimportowania odpowiednich pakietów. W tym rozdziale skorzystamy z zestawu danych *star*, który znajdziesz w zbiorze materiałów dołączonych do tej książki (<https://ftp.helion.pl/przyklady/zaanda.zip>). Po załadowaniu bibliotek od razu wczytamy dane:

```
library(tidyverse)
library(readxl)

star <- read_excel("dane/star/star.xlsx")
head(star)
#> # A tibble: 6 x 8
#>   wynik.mat... wynik.czyt... rodzaj.klasy doświadcz... płeć darmowe... rasa id.szkoły
#>   <dbl>         <dbl> <chr>         <dbl> <chr> <chr> <chr> <dbl>
#> 1       473       447 mała.klasa         7 dzie... nie   biała 63
#> 2       536       450 mała.klasa        21 dzie... nie   czar... 20
#> 3       463       439 standardowa...     0 chłō... tak   czar... 19
#> 4       559       448 standardowa...    16 chłō... nie   biała 69
#> 5       489       447 mała.klasa         5 chłō... tak   biała 79
#> 6       454       431 standardowa...     8 chłō... tak   biała 5
```

Przetwarzanie danych za pomocą dplyr

dplyr to popularny pakiet stworzony do przetwarzania tabelarycznych struktur danych. Wiele dostępnych w nim funkcji działa w podobny sposób, a ich wywołania można ze sobą z łatwością łączyć. Tabela 8.1 przedstawia niektóre popularne funkcje z *dplyr* i ich zastosowania. W tym rozdziale omówię każdą z nich.

Tabela 8.1. Popularne funkcje z pakietu *dplyr*

Nazwa funkcji	Opis
<code>select()</code>	Wybór określonych kolumn
<code>mutate()</code>	Tworzenie nowych kolumn na podstawie istniejących
<code>rename()</code>	Zmiana nazw kolumn
<code>arrange()</code>	Zmiana kolejności wierszy na podstawie określonych kryteriów
<code>filter()</code>	Wybór wierszy na podstawie określonych kryteriów
<code>group_by()</code>	Grupowanie według wybranych kolumn
<code>summarize()</code>	Agregacja wartości w grupach
<code>left_join()</code>	Połączenie odpowiadających sobie rekordów z tabeli A i B. Funkcja zwraca NA, jeżeli w tabeli B nie znaleziono pasujących rekordów.

Ze względu na ograniczenia w długości książki nie przedstawię wszystkich funkcji z pakietu *dplyr* ani nie omówię nawet wszystkich sposobów użycia funkcji, które zaprezentuję. Aby dowiedzieć się więcej o tym pakiecie, zajrzyj do książki Hadleya Wickhama i Garretta Golemunda *Język R. Kompletny zestaw narzędzi dla analityków danych* (Helion, 2017). W RStudio znajdziesz też pomocną ściągawkę, która podsumowuje powiązania pomiędzy funkcjami z pakietu *dplyr*. W RStudio wybierz *Help/Cheatsheets/Data Transformation with dplyr* (pomoc/ściągawki/transformacja danych za pomocą *dplyr*).

Operacje kolumnowe

W Excelu wybieranie i pomijanie kolumn często wymaga ich ukrywania lub usuwania. Takie działania trudno kontrolować i odtwarzać, ponieważ ukryte kolumny można łatwo przeoczyć, a te usunięte nie dają się tak łatwo odzyskać. Do wybrania kolumn z ramki danych w R możesz posłużyć się funkcją `select()`. Pierwszym argumentem `select()` (oraz innych omawianych przeze mnie funkcji) jest ramka danych, na której funkcja będzie pracować. Następnie przekazywane są dodatkowe argumenty, którymi w tym przypadku będą nazwy interesujących nas kolumn. W następujący sposób możemy wybrać na przykład kolumny `wynik.matematyka`, `wynik.czytanie`, `id.szkoły` z ramki danych `star`:

```
select(star, wynik.matematyka, wynik.czytanie, id.szkoły)
#> # A tibble: 5,748 x 3
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie id.szkoły
#>   <dbl>           <dbl>         <dbl>
#> 1         473         447           63
#> 2         536         450           20
#> 3         463         439           19
#> 4         559         448           69
#> 5         489         447           79
#> 6         454         431            5
```

```
#> 7          423          395          16
#> 8          500          451          56
#> 9          439          478          11
#> 10         528          455          66
#> # ... with 5,738 more rows
```

Za pomocą operatora - możemy *pominąć* podane w wywołaniu select () kolumny:

```
select(star, -wynik.matematyka, -wynik.czytanie, -id.szkoły)
#> # A tibble: 5,748 x 5
#>   rodzaj.klasa   doświadczenie.nau...   płeć   darmowe.wyż...   rasa
#>   <chr>         <dbl> <chr>   <chr>         <chr>
#> 1 mała.klasa      7 dziewczy... nie     biała
#> 2 mała.klasa     21 dziewczy... nie     czarna
#> 3 standardowa.klasa.z... 0 chłopiec tak     czarna
#> 4 standardowa.klasa    16 chłopiec nie     biała
#> 5 mała.klasa      5 chłopiec tak     biała
#> 6 standardowa.klasa    8 chłopiec tak     biała
#> 7 standardowa.klasa.z... 17 dziewczy... tak     czarna
#> 8 standardowa.klasa    3 dziewczy... nie     biała
#> 9 mała.klasa     11 dziewczy... nie     czarna
#> 10 mała.klasa    10 dziewczy... nie     biała
#> # ... with 5,738 more rows
```

Bardziej elegancką alternatywą jest przekazanie wszystkich niechcianych kolumn w wektorze, który *następnie* pominie:

```
select(star, -c(wynik.matematyka, wynik.czytanie, id.szkoły))
#> # A tibble: 5,748 x 5
#>   rodzaj.klasa   doświadczenie.nau...   płeć   darmowe.wyż...   rasa
#>   <chr>         <dbl> <chr>   <chr>         <chr>
#> 1 mała.klasa      7 dziewczy... nie     biała
#> 2 mała.klasa     21 dziewczy... nie     czar...
#> 3 standardowa.klasa.z... 0 chłopiec tak     czar...
#> 4 standardowa.klasa    16 chłopiec nie     biała
#> 5 mała.klasa      5 chłopiec tak     biała
#> 6 standardowa.klasa    8 chłopiec tak     biała
#> 7 standardowa.klasa.z... 17 dziewczy... tak     czar...
#> 8 standardowa.klasa    3 dziewczy... nie     biała
#> 9 mała.klasa     11 dziewczy... nie     czar...
#> 10 mała.klasa    10 dziewczy... nie     biała
```

Pamiętaj, że w poprzednich przykładach po prostu wywoływałem funkcje. Nie przypisaliśmy rezultatu do żadnego obiektu.

Innym sposobem na skrócenie wywołania select () jest użycie operatora :, który pozwala wybrać wszystkie kolumny znajdujące się pomiędzy dwoma podanymi w wywołaniu kolumnami włącznie. Tym razem przypiszę wyniki do obiektu star. Poniżej wybieram wszystkie kolumny od wynik.matematyka do doświadczenie.nauczyciela włącznie:

```
star <- select(star, wynik.matematyka:doświadczenie.nauczyciela)
head(star)
#> # A tibble: 6 x 4
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasa   doświadczenie.nauczyciela
#>   <dbl>         <dbl> <chr>         <dbl>
#> 1      473          447 mała.klasa      7
#> 2      536          450 mała.klasa     21
#> 3      463          439 standardowa.klasa.z... 0
```

```
#> 4          559          448 standardowa.klasa          16
#> 5          489          447 mała.klasa          5
#> 6          454          431 standardowa.klasa          8
```

Prawdopodobnie tworzyłeś kiedyś w Excelu kolumny obliczeniowe. W R możesz je stworzyć za pomocą funkcji `mutate()`. Stwórzmy kolumnę `nowa_kolumna`, która będzie zawierała łączny wynik testów z matematyki i czytania. W wywołaniu funkcji `mutate()` *najpierw* podaje się nazwę nowej kolumny, potem znak równości, a na końcu formułę do obliczania. W formule możesz odwoływać się do innych kolumn z ramki danych:

```
star <- mutate(star, nowa_kolumna = wynik.matematyka + wynik.czytanie)
head(star)
#> # A tibble: 6 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasa   doświadc... nowa_kolumna
#>   <dbl>          <dbl> <chr>          <dbl>          <dbl>
#> 1         473          447 mała.klasa             7           920
#> 2         536          450 mała.klasa            21          986
#> 3         463          439 standardowa.klasa.z...  0           902
#> 4         559          448 standardowa.klasa            16         1007
#> 5         489          447 mała.klasa             5           936
#> 6         454          431 standardowa.klasa             8           885
```

Funkcja `mutate()` ułatwia tworzenie bardziej złożonych obliczeniowych kolumn, takich jak kolumny zawierające wyniki przekształcenia logarytmicznego lub zmienne opóźnione. Zajrzyj do dokumentacji, aby uzyskać więcej informacji.

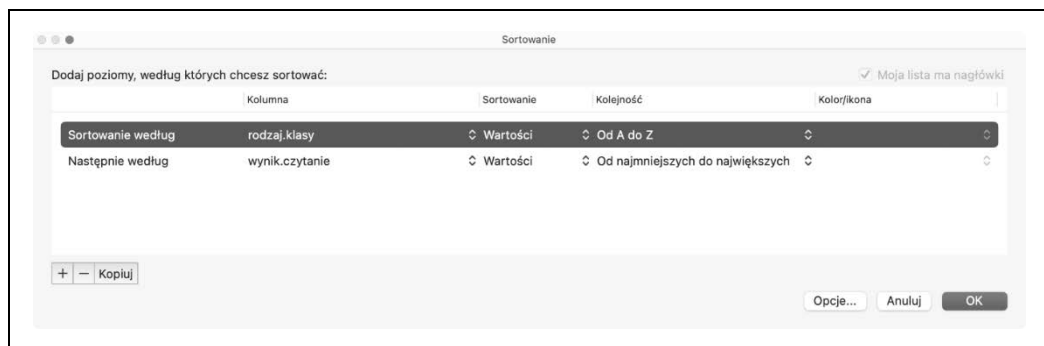
Nazwa `nowa_kolumna` nie jest szczególnie przydatną nazwą dla łącznego wyniku z testu. Na szczęście istnieje funkcja `rename()`, która zmienia nazwy. W drugim argumencie tej funkcji umieszcza się nową nazwę kolumny, która zastąpi starą:

```
star <- rename(star, łączny.wynik = nowa_kolumna)
head(star)
#> # A tibble: 6 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasa   dowiadcz... łączny.wynik
#>   <dbl>          <dbl> <chr>          <dbl>          <dbl>
#> 1         473          447 mała.klasa             7           920
#> 2         536          450 mała.klasa            21          986
#> 3         463          439 standardowa.klasa.z...  0           902
#> 4         559          448 standardowa.klasa            16         1007
#> 5         489          447 mała.klasa             5           936
#> 6         454          431 standardowa.klasa             8           885
```

Operacje wierszowe

Do tej pory operowaliśmy na *kolumnach*. Teraz skupimy się na *wierszach*, zwłaszcza na ich sortowaniu i filtrowaniu. W Excelu sortowanie według wielu kolumn możemy przeprowadzić za pomocą menu *Sortowanie*. Załóżmy na przykład, że chcielibyśmy posortować tę ramkę danych rosnąco według kolumny `rodzaj.klasa`, a następnie `wynik.czytanie`. Odpowiednie ustawienia w menu sortowania w Excelu pokazano na rysunku 8.1.

W R możemy to zrobić za pomocą funkcji `arrange()` z pakietu *dplyr*. Nazwy kolumn, według których ma się odbyć sortowanie, podaje się w kolejności, w jakiej chce się posortować ramkę danych:

Rysunek 8.1. Menu Sortowanie w Excelu

```

arrange(star, rodzaj.klasy, wynik.czytanie)
#> # A tibble: 5,748 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>          <dbl> <chr>          <dbl>          <dbl>
#> 1           412           370 mała.klasa           15           782
#> 2           434           376 mała.klasa           11           810
#> 3           423           378 mała.klasa            6           801
#> 4           405           378 mała.klasa            8           783
#> 5           384           380 mała.klasa           19           764
#> 6           405           380 mała.klasa           15           785
#> 7           439           382 mała.klasa            8           821
#> 8           384           384 mała.klasa           10           768
#> 9           405           384 mała.klasa            8           789
#> 10          423           384 mała.klasa           21           807
#> # ... with 5,738 more rows

```

Nazwę kolumny, względem której chcemy posortować wyniki w porządku malejącym, możemy umieścić w wywołaniu funkcji `desc()`:

```

# Sortujemy malejąco według kolumny rodzaj.klasy i rosnąco według kolumny wynik.czytanie
arrange(star, desc(rodzaj.klasy), wynik.czytanie)
#> # A tibble: 5,748 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>          <dbl> <chr>          <dbl>          <dbl>
#> 1           418           372 standardowa.klasa.z...      7           790
#> 2           399           374 standardowa.klasa.z...     11           773
#> 3           399           374 standardowa.klasa.z...      2           773
#> 4           354           374 standardowa.klasa.z...      7           728
#> 5           354           376 standardowa.klasa.z...      5           730
#> 6           405           376 standardowa.klasa.z...      7           781
#> 7           444           376 standardowa.klasa.z...      3           820
#> 8           399           378 standardowa.klasa.z...     14           777
#> 9           418           378 standardowa.klasa.z...      7           796
#> 10          399           380 standardowa.klasa.z...     11           779
#> # ... with 5,738 more rows

```

Tabele Excela zawierają pomocne menu rozwijane do filtrowania wartości w dowolnej kolumnie według zadanych warunków. W R do przefiltrowania ramki danych wykorzystamy, trafnie nazwaną, funkcję `filter()`. Przefiltrujemy dane w zbiorze `star` i zachowamy tylko te rekordy, w których `rodzaj.klasy` jest równy `mała.klasa`. Pamiętaj, że sprawdzamy równość, a nie przypisujemy wartości do obiektów, dlatego korzystamy z `==`, a nie z `=`:

```

filter(star, rodzaj.klasy == 'mała.klasa')
#> # A tibble: 1,733 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy   doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>           <dbl> <chr>           <dbl>           <dbl>
#> 1         473         447 mała.klasa             7           920
#> 2         536         450 mała.klasa            21           986
#> 3         489         447 mała.klasa             5           936
#> 4         439         478 mała.klasa            11           917
#> 5         528         455 mała.klasa            10           983
#> 6         559         474 mała.klasa             0          1033
#> 7         494         424 mała.klasa             6           918
#> 8         478         422 mała.klasa             8           900
#> 9         602         456 mała.klasa            14          1058
#> 10        439         418 mała.klasa             8           857
#> # ... with 1,723 more rows

```

W wyniku widzimy, że wywołanie `filter()` wpłynęło *tylko* na liczbę wierszy. Liczba kolumn *nie* zmieniła się. Znajdźmy teraz rekordy, w których wynik testu z matematyki wynosi co najmniej 500 pkt:

```

filter(star, wynik.czytanie >= 500)
#> # A tibble: 233 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy   doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>           <dbl> <chr>           <dbl>           <dbl>
#> 1         559         522 standardowa.klasa             8          1081
#> 2         536         507 standardowa.klasa.z...             3          1043
#> 3         547         565 standardowa.klasa.z...             9          1112
#> 4         513         503 mała.klasa             7          1016
#> 5         559         605 standardowa.klasa.z...             5          1164
#> 6         559         554 standardowa.klasa            14          1113
#> 7         559         503 standardowa.klasa            10          1062
#> 8         602         518 standardowa.klasa            12          1120
#> 9         536         580 mała.klasa            12          1116
#> 10        626         510 mała.klasa            14          1136
#> # ... with 223 more rows

```

Możliwe jest również filtrowanie według wielu kryteriów. Możesz to tego celu wykorzystać operator `&` (i) i operator `|` (lub). Połączmy nasze dwa poprzednie kryteria za pomocą operatora `&`:

```

# Pobieramy rekordy dotyczące małych klas, w których wynik.czytanie wynosi co najmniej 500
filter(star, rodzaj.klasy == 'mała.klasa' & wynik.czytanie >= 500)
#> # A tibble: 84 x 5
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy   doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>           <dbl> <chr>           <dbl>           <dbl>
#> 1         513         503 mała.klasa             7          1016
#> 2         536         580 mała.klasa            12          1116
#> 3         626         510 mała.klasa            14          1136
#> 4         602         518 mała.klasa             3          1120
#> 5         626         565 mała.klasa            14          1191
#> 6         602         503 mała.klasa            14          1105
#> 7         626         538 mała.klasa            13          1164
#> 8         500         580 mała.klasa             8          1080
#> 9         489         565 mała.klasa            19          1054
#> 10        576         545 mała.klasa            19          1121
#> # ... with 74 more rows

```

Agregacja i łączenie danych

Lubię nazywać tabele przestawne mianem „WD-40 Excela”, ponieważ ułatwiają one analizę danych, umożliwiając ich „obracanie” w różnych kierunkach. W ramach przykładu odtwórz tabelę przestawną z rysunku 8.2. Pokazuje ona średni wynik z matematyki w zależności od wielkości klasy (zbiór danych *star*).

1. Agregacja/grupowanie według rodzaj.klasy	2. Podsumowanie za pomocą średniej z wynik.matematyka
Etykiety wierszy	Średnia z wynik.matematyka
mała.klasa	491,4702827
standardowa.klasa	483,261
standardowa.klasa.z.nauczycielem.wspomagającym	483,0099256
Suma końcowa	485,6480515

Rysunek 8.2. Jak działają tabele przestawne w Excelu

Jak pokazuje rysunek 8.2, tabela przestawna składa się z dwóch elementów. Najpierw zagregowałem dane według zmiennej *rodzaj.klasy*, a następnie podsumowałem wyniki za pomocą średniej z *wynik.matematyka*. W R to samo można osiągnąć w kilku krokach za pomocą kilku funkcji z pakietu *dplyr*. Najpierw zagregujemy dane za pomocą funkcji *group_by()*. W danych wyjściowych znajduje się linia # Groups: rodzaj.klasy [3] wskazująca, że zawartość obiektu *star_grouped* została podzielona na trzy grupy według wartości zmiennej *rodzaj.klasy*:

```
star_grouped <- group_by(star, rodzaj.klasy)
head(star_grouped)
#> # A tibble: 6 x 5
#> # Groups:   rodzaj.klasy [3]
#>   wynik.matematyka wynik.czytanie rodzaj.klasy   doświadczenie... łączny.wynik
#>   <dbl>          <dbl> <chr>          <dbl>          <dbl>
#> 1         473        447 mała.klasa             7             920
#> 2         536        450 mała.klasa             21            986
#> 3         463        439 standardowa.klasa.z...  0             902
#> 4         559        448 standardowa.klasa             16            1007
#> 5         489        447 mała.klasa             5             936
#> 6         454        431 standardowa.klasa             8             885
```

Pogrupowaliśmy nasze dane według jednej zmiennej. Teraz *podsumujemy* je za pomocą funkcji *summarize()* (możesz też skorzystać z *summarise()*). Musimy określić nazwę wynikowej kolumny oraz sposób obliczania jej wartości. W tabeli 8.2 wymieniono niektóre typowe funkcje agregacyjne.

Tabela 8.2. Przydatne funkcje agregacyjne dostępne w pakiecie *dplyr*

Funkcja	Rodzaj agregacji
<i>sum()</i>	Suma
<i>n()</i>	Liczba wartości
<i>mean()</i>	Średnia
<i>max()</i>	Maksimum
<i>min()</i>	Minimum
<i>sd()</i>	Odchylenie standardowe

Średni wynik z matematyki według rozmiaru klasy można otrzymać poprzez wywołanie `summarize()` na naszej zgrupowanej ramce danych:

```
summarize(star_grouped, srednia.z.matematyki = mean(wynik.matematyka))
#> A tibble: 3 x 2
#>   rodzaj.klasa                srednia.z.matematyki
#>   <chr>                      <dbl>
#> 1 mała.klasa                491.
#> 2 standardowa.klasa        483.
#> 3 standardowa.klasa.z.nauczycielem.wspomagającym 483.
```

Poza pewnymi różnicami w formatowaniu wyniki te nie odbiegają od tych z rysunku 8.2.

Jeśli tabele przestawne są WD-40 Excela, to funkcja `WYSZUKAJ.PIONOWO()` jest jego taśmą klejącą, która pozwala na łatwe łączenie danych pochodzących z wielu źródeł. W oryginalnym zbiorze *star* `id.szkoły` jest identyfikatorem okręgu (dystryktu) szkolnego. Pominęliśmy tę kolumnę we wcześniejszej części tego rozdziału. Wczytajmy ją więc ponownie. Co by było, gdybyśmy oprócz identyfikatora chcieli poznać *nazwy* okręgów? Na szczęście mamy plik *districts.csv*, który zawiera te informacje. Wczytajmy więc oba pliki i opracujmy strategię ich połączenia:

```
star <- read_excel('dane/star/star.xlsx')
head(star)
#> # A tibble: 6 x 8
#>   wynik.mat... wynik.czyt... rodzaj.klasa  doświadcz... płeć  darmowe.wyz... rasa  id.szkoły
#>   <dbl>      <dbl> <chr>          <dbl> <chr> <chr>      <chr>    <dbl>
#> 1      473      447 mała.klasa          7 dzie... nie    biaża      63
#> 2      536      450 mała.klasa          21 dzie... nie    czar...    20
#> 3      463      439 standardowa....  0 chł... tak    czar...    19
#> 4      559      448 standardowa....  16 chł... nie    biaża      69
#> 5      489      447 mała.klasa          5 chł... tak    biaża      79
#> 6      454      431 standardowa....  8 chł... tak    biaża      5
```

```
districts <- read_csv('dane/star/okręgi.csv')
```

```
#> — Column specification —————
#> cols(
#>   id.szkoły = col_double(),
#>   nazwa_szkoły = col_character(),
#>   hrabstwo = col_character()
#> )
```

```
head(districts)
#> # A tibble: 6 x 3
#>   id.szkoły nazwa_szkoły  hrabstwo
#>   <dbl> <chr>          <chr>
#> 1      1 Rosalia      New Liberty
#> 2      2 Montgomeryville Topton
#> 3      3 Davy          Wahpeton
#> 4      4 Steelton      Palestine
#> 5      6 Tolchester   Sattley
#> 6      7 Cahokia      Sattley
```

Wygląda na to, że potrzebny nam będzie odpowiednik funkcji `WYSZUKAJ.PIONOWO()`. Na podstawie wartości `id.szkoły` chcemy dopasować wartości zmiennej `nazwa_szkoły` (i ewentualnie `hrabstwo`) ze zbioru *okręgi.csv* do danych ze zbioru *star*. W R wykorzystuje się do tego celu koncepcję *złączenia*, która pochodzi z relacyjnych baz danych — tematu, o którym wspomniałem w rozdziale 5. Najbliższym

odpowiednikiem funkcji `WYSZUKAJ.PIONOWO()` jest złączenie lewostronne zewnętrzne, które w *dplyr* można wykonać za pomocą funkcji `left_join()`. W wywołaniu najpierw umieszcza się tabelę podstawową (*star*), a następnie tabelę, w której należy szukać dopasowań (*districts*). Funkcja znajdzie i zwróci dopasowanie (lub wartość NA w przypadku jego braku) dla każdego rekordu w zbiorze *star*. Aby zmniejszyć ilość informacji w konsoli, zachowam jedynie niektóre kolumny ze zbioru *star*:

```
# Złączenie lewostronne zewnętrzne tabel star i districts
left_join(select(star, id.szkoły, wynik.matematyka, wynik.czytanie), districts)
#> Joining, by = "id.szkoły"
#> # A tibble: 5,748 x 5
#>   id.szkoły wynik.matematyka wynik.czytanie nazwa_szkoły   hrabstwo
#>   <dbl>         <dbl>         <dbl> <chr>         <chr>
#> 1         63         473         447 Ridgeville   New Liberty
#> 2         20         536         450 South Heights Selmont
#> 3         19         463         439 Bunnlevel   Sattley
#> 4         69         559         448 Hokah      Gallipolis
#> 5         79         489         447 Lake Mathews Sugar Mountain
#> 6          5         454         431 NA           NA
#> 7         16         423         395 Calimesa   Selmont
#> 8         56         500         451 Lincoln Heights Topton
#> 9         11         439         478 Moose Lake   Imbery
#> 10        66         528         455 Siglerville   Summit Hill
#> # ... with 5,738 more rows
```

Funkcja `left_join()` jest całkiem sprytna. Sama „domyśliła się”, że złączenia należy dokonać na podstawie `id.szkoły`, i dołączyła do wyniku nie tylko nazwę szkoły, ale także hrabstwo. Aby dowiedzieć się więcej o łączeniu danych, zapoznaj się z dokumentacją.

W R brakujące obserwacje są reprezentowane przez specjalną wartość NA. Wydaje się, że funkcji nie udało się znaleźć na przykład dopasowania dla nazwy szkoły w piątym okręgu. W przypadku `WYSZUKAJ.↪PIONOWO()` spowodowałoby to błąd `#N/A`. Wartość NA *nie* oznacza, że obserwacja jest równa zeru, a jedynie brak wartości. Podczas programowania w R możesz napotkać także inne specjalne wartości, takie jak `NaN` lub `NULL`. Więcej informacji na ich temat znajdziesz w dokumentacji.

dplyr i potęgę operatora potoku (%>%)

Jak zaczynasz zauważać, funkcje z pakietu *dplyr* to potężne i intuicyjne narzędzie dla każdego, kto kiedyś pracował z danymi, w tym w Excelu. Jak wie każdy, kto pracował z danymi, rzadko udaje się przygotować je w jednym kroku. W ramach przykładu rozważ typowe zadanie analizy danych, które możesz wykonać na zbiorze *star*:

Znajdź średnie wyniki testu czytania w poszczególnych rodzajach klas. Posortuj je malejąco.

Wiedząc co nieco o pracy z danymi, możemy podzielić to zadanie na trzy kroki:

1. Pogrupuj dane według rodzaju klasy.
2. Znajdź średnią z testu czytania w każdej grupie.
3. Posortuj wyniki od najwyższego do najniższego.

Z pomocą pakietu *dplyr* możemy to zrobić mniej więcej tak:

```
star_grouped <- group_by(star, rodzaj.klasy)
star_avg_reading <- summarize(star_grouped, średnia.z.czytania = mean(wynik.czytanie))
```

```

star_avg_reading_sorted <- arrange(star_avg_reading, desc(średnia.z.czytania))
star_avg_reading_sorted
#> # A tibble: 3 x 2
#>   rodzaj.klasy                średnia.z.czytania
#>   <chr>                  <dbl>
#> 1 mała.klasa                441.
#> 2 standardowa.klasa.z.nauczycielem.wspomagającym 435.
#> 3 standardowa.klasa                435.

```

W końcu otrzymaliśmy odpowiedź, ale jej znalezienie wymagało sporej liczby kroków i może być trudne do powtórzenia w przypadku innych nazw obiektów i użycia innych funkcji. Alternatywą jest połączenie kolejnych wywołań funkcji za pomocą operatora `%>%` zwanego **operatorem potoku** (ang. *pipe*). Pozwala on na przekazanie danych wyjściowych z jednej funkcji bezpośrednio do drugiej. Dzięki temu jesteśmy w stanie uniknąć ciągłego zmieniania nazw danych wejściowych i wyjściowych. Domyślny skrót klawiaturowy tego operatora to `Ctrl+Shift+M` w systemie Windows i `Cmd+Shift+M` na Macu.

Odtwórzmy poprzednie kroki za pomocą operatora potoku. Każdą funkcję umieść w osobnym wierszu. Połącz wiersze za pomocą `%>%`. Chociaż umieszczanie każdego kroku w osobnej linii nie jest konieczne, często preferuje się je ze względu na czytelność. Podczas prac z operatorem potoku nie ma również konieczności zaznaczania całego bloku kodu przed uruchomieniem. Po prostu umieść kursor w dowolnym miejscu poniższego kodu, aby go uruchomić:

```

star %>%
  group_by(rodzaj.klasy) %>%
  summarise(średnia.z.czytania = mean(wynik.czytanie)) %>%
  arrange(desc(średnia.z.czytania))
#> # A tibble: 3 x 2
#>   rodzaj.klasy                średnia.z.czytania
#>   <chr>                  <dbl>
#> 1 mała.klasa                441.
#> 2 standardowa.klasa.z.nauczycielem.wspomagającym 435.
#> 3 standardowa.klasa                435.

```

Brak konieczności uwzględniania danych w wywołaniu każdej funkcji może być na początku trochę dezorientujący, ale porównaj ostatni listing z poprzednim, a zobaczysz, o ile wydajniejsze może być to podejście. Co więcej, operator potoku może być używany również z funkcjami spoza pakietu *dplyr*. Jako przykład wypiszmy kilka pierwszych wierszy z wyniku. Aby to zrobić, umieść wywołanie `head()` na końcu potoku:

```

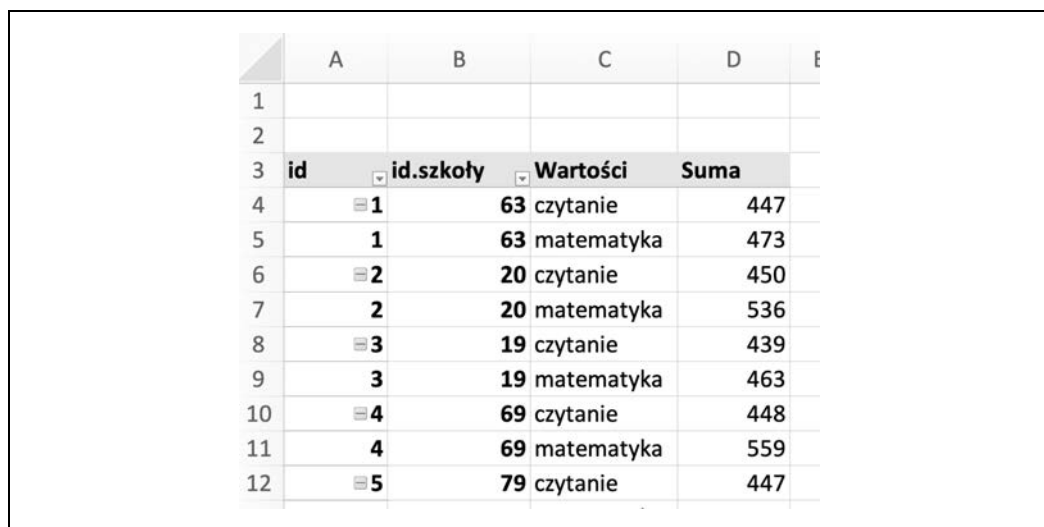
# Średnia z czytania i matematyki w każdym okręgu
star %>%
  group_by(id.szkoły) %>%
  summarise(średnia.z.czytania = mean(wynik.czytanie), średnia.z.matematyki = mean(
    ↪(wynik.matematyka)) %>%
  arrange(id.szkoły) %>%
  head()
#> # A tibble: 6 x 3
#>   id.szkoły średnia.z.czytania średnia.z.matematyki
#>   <dbl>          <dbl>          <dbl>
#> 1         1            444.            492.
#> 2         2            407.            451.
#> 3         3            441.            491.
#> 4         4            422.            468.
#> 5         5            428.            460.
#> 6         6            428.            470.

```

Przekształcanie danych za pomocą tidyr

Chociaż prawdą jest, że funkcje `group_by()` i `summarize()` pełnią rolę odpowiedników tabeli przestawnej w R, to funkcje te nie potrafią zrobić wszystkiego, co potrafi tabela przestawna w Excelu. Co by było, gdybyś poza agregacją chciał zmienić *kształt* danych lub układ wierszy i kolumn? Ramka danych `star` zawiera na przykład oddzielne kolumny dla wyników testu z matematyki i czytania (są to odpowiednio: `wynik.matematyka` i `wynik.czytanie`). Chciałbym połączyć je w jedną kolumnę o nazwie `wynik` i dodać do danych kolumnę `rodzaj.testu`, która wskazywałaby, czy obserwacja dotyczy wyniku z matematyki, czy z czytania. Chciałbym również pozostawić w danych kolumnę `id.szkoły`.

Na rysunku 8.3 pokazano jeden z możliwych sposobów realizacji tych zmian w Excelu. Zauważ, że zmieniłem nazwy pól z obszaru *Wartości* na czytanie i matematyka. Jeśli chcesz dokładniej przyjrzeć się tej tabeli, to znajdziesz ją w pliku `r08.xlsx`, który znajduje się w materiałach dołączonych do książki (<https://ftp.helion.pl/przyklady/zaanda.zip>). W tym przykładzie ponownie skorzystałem z kolumny indeksu. W przypadku jej braku tabela przestawna próbowałaby „zwinąć” wszystkie wartości na podstawie `id.szkoły`.

	A	B	C	D	E
1					
2					
3	id	id.szkoły	Wartości	Suma	
4	1	63	czytanie	447	
5	1	63	matematyka	473	
6	2	20	czytanie	450	
7	2	20	matematyka	536	
8	3	19	czytanie	439	
9	3	19	matematyka	463	
10	4	69	czytanie	448	
11	4	69	matematyka	559	
12	5	79	czytanie	447	

Rysunek 8.3. Zmiana kształtu danych `star` w Excelu

Do zmiany kształtu danych w R możesz wykorzystać pakiet *tidyr* stanowiący rdzeń kolekcji *tidyverse*. Podobnie jak w Excelu, dodanie kolumny z indeksem ułatwi zmianę kształtu danych. Kolumnę z indeksem możesz dodać za pomocą funkcji `row_number()`:

```
star_pivot <- star %>%  
  select(c(id.szkoły, wynik.czytanie, wynik.matematyka)) %>%  
  mutate(id = row_number())
```

Do zmiany kształtu ramki danych wykorzystamy funkcje `pivot_longer()` i `pivot_wider()`. Obie pochodzą z pakietu *tidyr*. Spójrz na rysunek 8.3 i zastanów się, co stało się z naszym zbiorem danych, gdy połączyliśmy wyniki z matematyki i czytania w jedną kolumnę. Czy zbiór danych wydłużył się, czy

rozszerzył? W tym przypadku dodaliśmy do niego wiersze, a więc nasz zbiór danych wydłużył się. W wywołaniu `pivot_longer()` za pomocą argumentu `cols` musimy określić, o które kolumny chcemy wydłużyć dane. Nazwę wynikowej kolumny określa się w argumencie `values_to`. Argument `names_to` pozwala nazwać kolumnę, która będzie wskazywała, czy dany wiersz odnosi się do wyniku z matematyki, czy z czytania:

```
star_long <- star_pivot %>%
  pivot_longer(cols = c(wynik.matematyka, wynik.czytanie),
               values_to = 'wynik', names_to = 'rodzaj.testu')

head(star_long)
#> # A tibble: 6 x 4
#>   id.szkoły id rodzaj.testu   wynik
#>   <dbl> <int> <chr>         <dbl>
#> 1      63     1 wynik.matematyka  473
#> 2      63     1 wynik.czytanie   447
#> 3      20     2 wynik.matematyka  536
#> 4      20     2 wynik.czytanie   450
#> 5      19     3 wynik.matematyka  463
#> 6      19     3 wynik.czytanie   439
```

Świetna robota. Ale czy istnieje sposób, aby zmienić nazwy `wynik.matematyka` i `wynik.czytanie` na `matematyka` i `czytanie`? Otóż tak. W tym celu należy skorzystać z `recode()` — kolejnej pomocnej funkcji z pakietu `dplyr`, którą można zastosować wraz z `mutate()`. Funkcja `recode()` działa nieco inaczej niż inne funkcje z tego pakietu. W jej przypadku nazwy „starych” wartości umieszcza się *przed* znakiem równości. Po znaku równości umieszcza się nowe nazwy. Za pomocą funkcji `distinct()` z `dplyr` możesz potwierdzić, że wszystkie wiersze zostały nazwane *matematyka* lub *czytanie*:

```
# Zmiana nazwy wynik.matematyka i wynik.czytanie na matematyka i czytanie
star_long <- star_long %>%
  mutate(rodzaj.testu = recode(rodzaj.testu, 'wynik.matematyka' = 'matematyka',
                              'wynik.czytanie' = 'czytanie'))

distinct(star_long, rodzaj.testu)
#> # A tibble: 2 x 1
#>   rodzaj.testu
#>   <chr>
#> 1 matematyka
#> 2 czytanie
```

Po wydłużeniu ramki danych za pomocą funkcji `pivot_wider()` możemy ją ponownie rozszerzyć. Tym razem w argumencie `values_from` określamy, z której kolumny mają pochodzić wartości dla nowo powstałych kolumn. Nazwy nowych kolumn zostaną pobrane z kolumny, której nazwa zostanie przekazana funkcji w argumencie `names_from`:

```
star_wide <- star_long %>%
  pivot_wider(values_from = 'wynik', names_from = 'rodzaj.testu')

head(star_wide)
#> # A tibble: 6 x 4
#>   id.szkoły id matematyka czytanie
#>   <dbl> <int>         <dbl>         <dbl>
#> 1      63     1      473          447
#> 2      20     2      536          450
#> 3      19     3      463          439
#> 4      69     4      559          448
#> 5      79     5      489          447
#> 6       5     6      454          431
```

Zmiana kształtu danych w R jest dość trudna. Jeśli masz wątpliwości, zadaj sobie pytania: „Czy rozszerzam, czy wydłużam dane? Jak zrobiłbym to w tabeli przestawnej?”. Znacznie uprościsz sobie kodowanie, jeśli będziesz potrafił logicznie przejść przez etapy niezbędne do osiągnięcia stanu końcowego.

Wizualizacja danych w ggplot2

Pakiet *dplyr* oferuje znacznie większe możliwości manipulacji danymi, ale na razie skupmy się na wizualizacji danych. Zwłaszcza za pomocą pakietu *ggplot2*, który jest kolejnym elementem kolekcji *tidyverse*. Pakiet *ggplot2*, wzorowany na opracowanej przez Lelanda Wilkinsona *gramatyce grafiki* i zawdzięczający jej swą nazwę, oferuje uporządkowane podejście do tworzenia wykresów, które odwzorowuje sposób, w jaki elementy mowy łączą się w zdanie (stąd słowo „gramatyka” w nazwie).

W tym podrozdziale omówię niektóre z podstawowych elementów i rodzajów wykresów, które są dostępne w *ggplot2*. Więcej informacji na temat pakietu znajdziesz w książce *ggplot2: Elegant Graphics for Data Analysis* autorstwa twórcy tego pakietu, Hadleya Wickhama (Springer, 2009). W RStudio znajdziesz również ściągawkę ułatwiającą pracę z tym pakietem. Aby się z nią zapoznać, wybierz *Help/Cheatsheets/Data Visualization with ggplot2* (pomoc/ściągawki/wizualizacja danych za pomocą *ggplot2*). Niektóre z ważnych elementów pakietu przedstawiłem w tabeli 8.3. Dostępne są też inne. Aby uzyskać więcej informacji, zajrzyj do wymienionych powyżej materiałów.

Tabela 8.3. Podstawowe elementy w ggplot2

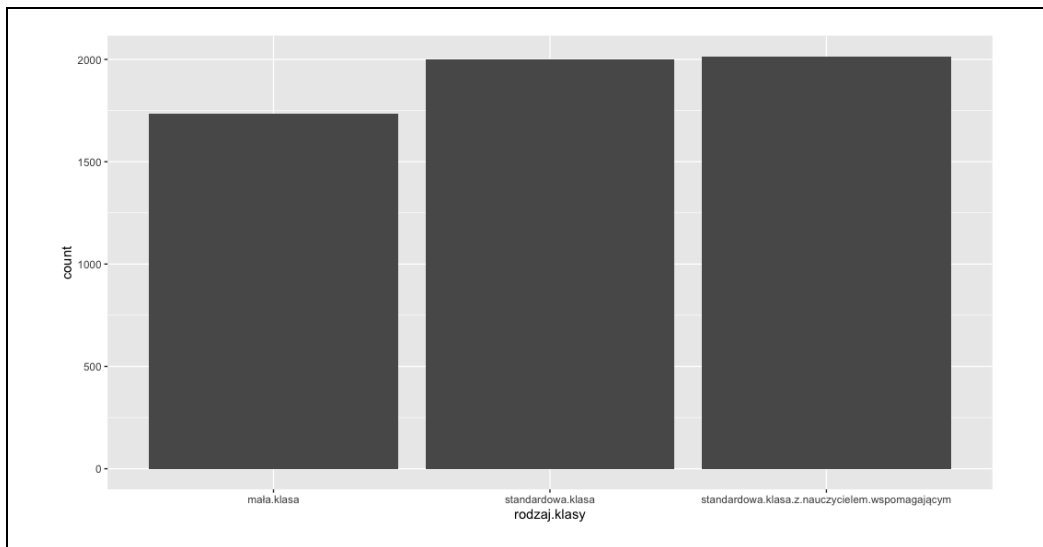
Element	Opis
data	Źródło danych
aes	Odwzorowanie danych na elementy wizualne (osie x i y, kolor, rozmiar itd.)
geom	Typ obiektu geometrycznego obserwowany na wykresie (linie, słupki, kropki itd.)

Zwizualizujmy liczby obserwacji dla każdego rodzaju klasy w postaci wykresu słupkowego. Zaczniemy od funkcji `ggplot()`. W jej wywołaniu musimy określić trzy elementy opisane w tabeli 8.3:

```
ggplot(data = star, ❶
       aes(x = rodzaj.klasy))+ ❷
  geom_bar() ❸
```

- ❶ W argumencie `data` określa się źródło danych.
- ❷ Odwzorowanie danych na elementy wizualne określa się za pomocą funkcji `aes()`. W tym miejscu odwzorowujemy kolumnę `rodzaj.klasy` w oś `x` wynikowego wykresu.
- ❸ Znając dane i ich odwzorowanie na elementy, za pomocą funkcji `geom_bar()` na wykresie umieszczamy wybrany obiekt geometryczny. Wyniki przedstawiono na rysunku 8.4.

Tak jak w przypadku operatora potoku, zapisywanie każdego działania w osobnej linii nie jest konieczne, ale często preferowane ze względu na czytelność. Możliwe jest również uruchomienie całego kodu tworzącego wykres poprzez umieszczenie kursora w dowolnym miejscu bloku kodu i uruchomienie wykonania.

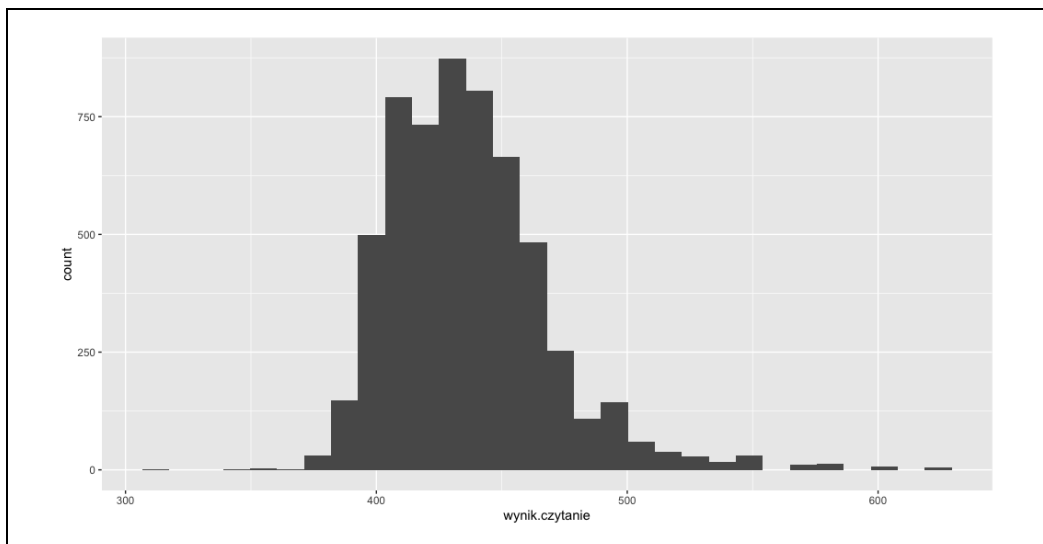

Rysunek 8.4. Wykres słupkowy w ggplot2 (angielski opis osi y został wygenerowany automatycznie i wynika ze specyfiki działania pakietu ggplot2; o tym, jak go zmienić, dowiesz się w dalszej części tego rozdziału)

Dzięki modułowemu podejściu łatwo jest modyfikować wizualizacje tworzone za pomocą ggplot2. Możemy na przykład zmienić nasz wykres na histogram wyników testu z czytania. Wystarczy zmienić wartości na osi x i wykreślić wyniki za pomocą funkcji `geom_histogram()`. Powstanie w ten sposób histogram pokazany na rysunku 8.5:

```
ggplot(data = star,aes(x = wynik.czytanie))+
  geom_histogram()

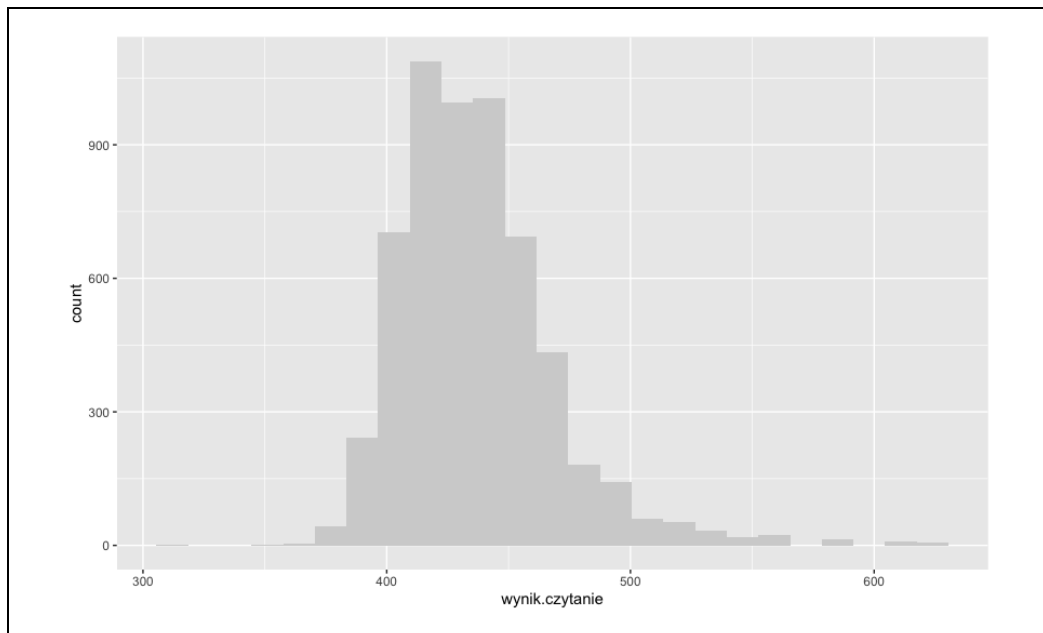
#> `stat_bin()` using `bins = 30`. Pick better value with `binwidth`.
```


Rysunek 8.5. Histogram w ggplot2

Wykresy tworzone za pomocą *ggplot2* można dostosowywać na wiele sposobów. Być może zauważyłeś, że komunikat wyjściowy wyświetlony podczas tworzenia poprzedniego wykresu poinformował nas, że na histogramie zastosowano 30 przedziałów (ang. *bins*). Za pomocą kilku dodatkowych argumentów funkcji `geom_histogram()` możemy zmienić tę liczbę na 25 i zastosować wypełnienie w kolorze różowym. W ten sposób otrzymamy histogram pokazany na rysunku 8.6:

```
ggplot(data = star, aes(x = wynik.czytanie))+  
  geom_histogram(bins = 25, fill = 'pink')
```


Rysunek 8.6. Dostosowany histogram stworzony w *ggplot2*

Za pomocą funkcji `geom_boxplot()` możesz wygenerować wykres pudełkowy (ang. *boxplot*) pokazany na rysunku 8.7:

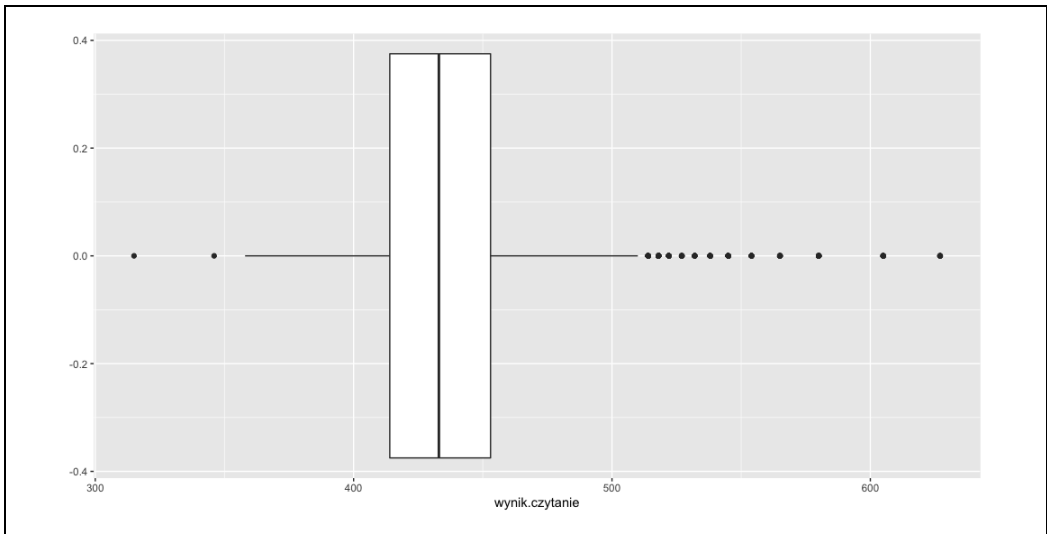
```
ggplot(data = star, aes(x = wynik.czytanie))+  
  geom_boxplot()
```

W każdym z dotychczasowych przykładów możemy „odwrócić” wykres poprzez odwzorowanie interesującej nas zmiennej na oś *y* zamiast na oś *x*. Spróbujmy to zrobić z wykresem pudełkowym. Rysunek 8.8 przedstawia wynik wywołania poniższego kodu:

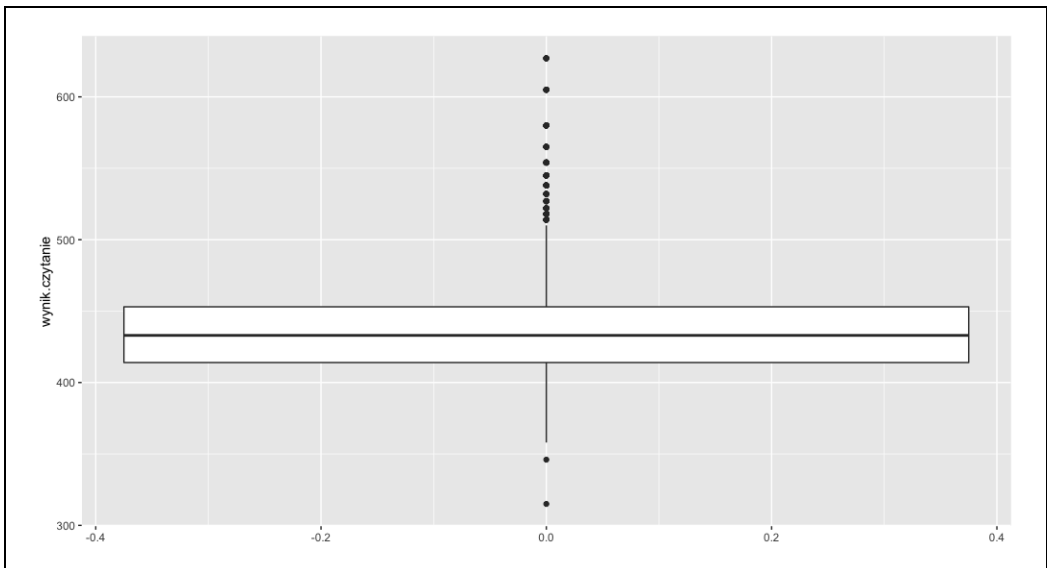
```
ggplot(data = star, aes(y = wynik.czytanie))+  
  geom_boxplot()
```

Stworzymy teraz wykres pudełkowy dla każdego rodzaju klasy. Aby to zrobić, na osi *x* przedstawimy `wynik.czytanie`, a na osi *y* `rodzaj.klasy`. Efekty pokazano na rysunku 8.9:

```
ggplot(data=star, aes(x = wynik.matematyka, y = wynik.czytanie))+  
  geom_point()
```


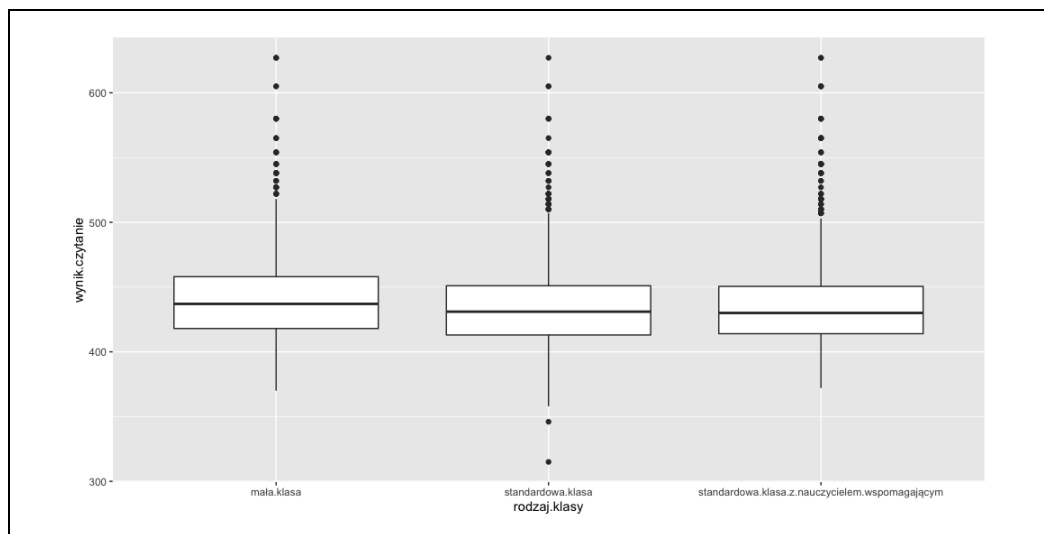
Rysunek 8.7. Wykres pudełkowy

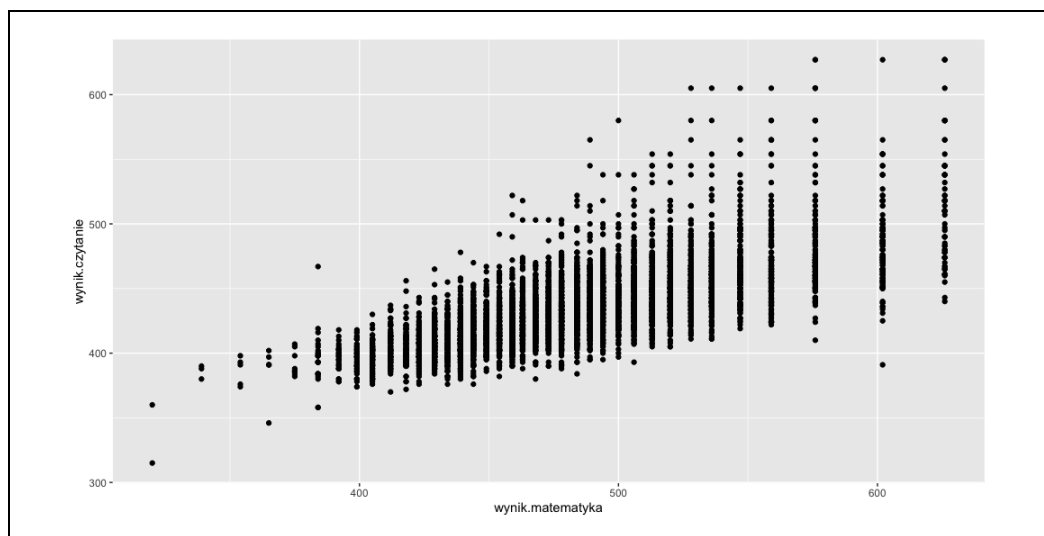
Rysunek 8.8. „Odwrócony” wykres pudełkowy

W podobny sposób możemy wykorzystać funkcję `geom_point()` do stworzenia wykresu rozrzutu wyników z matematyki i czytania (zmapowanych na oś x i y). W wyniku otrzymasz wykres pokazany na rysunku 8.10:

```
ggplot(data=star,aes(x = wynik.matematyka,y = wynik.czytanie))+
  geom_point()
```


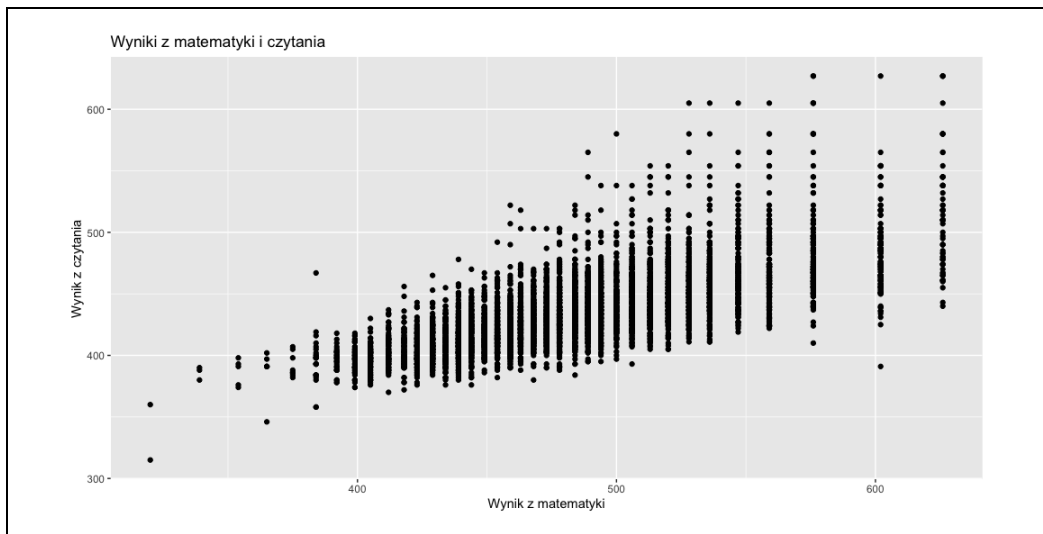
Rysunek 8.9. Wykres pudełkowy z podziałem na grupy

Rysunek 8.10. Wykres rozrzutu

Za pomocą kilku dodatkowych funkcji z pakietu *ggplot2* możemy dodać do rysunku etykiety osi *x* i *y* oraz tytuł (w ten sposób można też dodać polskie etykiety do poprzednich wykresów z tego rozdziału). Efekty uruchomienia poniższego kodu pokazano na rysunku 8.11:

```
ggplot(data = star, aes(x = wynik.matematyka, y = wynik.czytanie))+
  geom_point() +
  xlab('Wynik z matematyki') + ylab('Wynik z czytania')+
  ggtitle('Wyniki z matematyki i czytania')
```


Rysunek 8.11. Wykres rozrzutu z niestandardowymi etykietami osi i tytułem

Wnioski

Pakiety *dplyr* i *ggplot2* potrafią wiele więcej, ale to, co zaprezentowałem, wystarczy, aby przejść do właściwego zadania, którym jest eksploracja i testowanie relacji w danych. Zagadnienia te będą tematem rozdziału 9.

Ćwiczenia

W zbiorze materiałów dołączonych do tej książki (<https://ftp.helion.pl/przyklady/zaanda.zip>), w podfolderze *census*, znajdziesz pliki *census.csv* i *census-oddziały.csv*. Wczytaj je w R i wykonaj następujące czynności:

1. Posortuj dane rosnąco według regionu i oddziału oraz malejąco według liczby ludności. (Aby to zrobić, musisz połączyć ze sobą zbiory danych). Wyniki zapisz w arkuszu Excela.
2. Usuń pole kod.pocztowy z połączonych zbioru danych.
3. Utwórz nową kolumnę gęstość.zaludnienia, która będzie równa liczbie ludności podzielonej przez powierzchnię.
4. Zwizualizuj relację między powierzchnią a populacją dla wszystkich obserwacji z 2015 roku.
5. Znajdź całkowitą liczbę ludności w każdym regionie w 2015 roku.
6. Utwórz tabelę zawierającą nazwy stanów i liczbę ludności, w której liczba ludności z każdego roku od 2010 do 2015 przechowywana jest w osobnej kolumnie.

Skorowidz

A

agregacja, 131, 183
aktualizacja pakietów, 109, 167
alfa, 58
alias, 170

- plt, 179
- sns, 173

Anaconda, 166, 167
analitka biznesowa, 88, 94
analiza, 57

- dwuwymiarowa, 72
- jednowymiarowa, 72
- wariancji, 81
- what-if, 67
- what-if przedziału ufności, 68

analiza danych, 87

- eksploracyjna, 19, 60, 144, 194
- Python, 193

Analysis ToolPak, 33

- regresja, 80
- statystyka opisowa, 34
- test t, 61

API, application programming interface, 117
arkusze kalkulacyjne, 90

B

bazy danych, 92
białe znaki, 163
biblioteka NumPy, 170
biblioteka

- pandas, 171, 172, 179
- seaborn, 173, 179, 186

błąd

standardowy, 64, 81, 83
systematyczny, 55

C

centralne twierdzenie
graniczne, 51
Code, 161
CRAN, 108

D

data mining, 67
dodatek Data Analysis ToolPak, 33
dokument PEP8, 164
dominanta, 29
dyrektywy, 166

E

edytor skryptów, 102
eksploracja

- ramki danych, 175
- zmiennych ilościowych, 29
- zmiennych kategorialnych, 27

eksploracyjna analiza danych, 19
etyka, 203

F

funkcja

- abs, 105
- arrange, 126, 128
- array, 170

bind_cols, 153
c, 113, 123
chdir, 174
cor, 148
count, 144, 184
crosstab, 194
data, 116
desc, 129
describe, 121, 194
describeBy, 145
dim, 152
displot, 196
distinct, 136
facet_wrap, 145
factor, 116
file.exists, 118
filter, 126, 129
fit, 152
geom_bar, 137
geom_boxplot, 139
geom_histogram, 138
geom_smooth, 150
get_dataset_names, 173
getcwd, 174
ggplot, 137, 150
glance, 152
glimpse, 121
group_by, 126, 131, 135
head, 134, 199
INDEKS, 114, 122
initial_split, 152
is.data.frame, 116
is.vector, 113
isfile, 174
left_join, 126, 133

linear_reg, 152
LinearRegression, 199
linregress, 197
lm, 150, 152
load_data set, 173
masy prawdopodobieństwa, 48
max, 131, 184
MAX, 33
mean, 131, 184
mean_squared_error, 200
MEDIANA, 30
melt, 185
min, 131, 184
MIN, 33
MODUŁ.LICZBY, 105
mutate, 126, 128, 136
n, 131
ODCH.STAND.POPUL, 33
ODCH.STANDARD.PRÓBK, 33
pairplot, 197
pairs, 148
pivot_longer, 135
pivot_wider, 135, 136, 144
predict, 153, 199
r2_score, 200
read_csv, 119, 175, 193
read_excel, 174
read_xlsx, 120
readr, 120
recode, 136
regplot, 198
regr.fit, 199
rename, 126, 128
row_number, 135
ROZKŁ.NORMALNY, 48
rsq, 153
sd, 131
select, 126
sqrt, 102, 166
ŚREDNIA, 30
std, 184
str, 113, 116
sum, 131, 184
summarize, 126, 131, 135

summary, 121, 150
t.test, 148
testing, 152
tidy, 152
train_test_split, 199
training, 152
ttest_ind, 196
type, 165
View, 120
WARIANCJA.POP, 33
WARIANCJA.PRÓBK, 33
write_csv, 123
write_xlsx, 123
WSP.KORELACJI, 73
WYST.NAJCZĘŚCIEJ, 30
WYST.NAJCZĘŚCIEJ.TABL, 30
WYSZUKAJ.PIONOWO, 93, 132
funkcje agregacyjne, 131

G

graficzny interfejs użytkownika,
GUI, 94

H

hipoteza
alternatywna, 57
badawcza, 55, 56
statystyczna, 55, 56
zerowa, 57, 62
hipotezy
testowanie, 147, 196
histogram, 36, 138, 188
niestandardowy, 188
rozkładu normalnego, 46
z podziałem na grupy, 37

I

importowanie danych, 117, 119
indeksowanie
tablice, 171
wektory, 114

instalowanie pakietów, 166
interfejs programowania aplikacji,
API, 117
istotność statystyczna, 58, 77

J

język
Markdown, 161
Python, 94, 157
R, 94, 99
SQL, 93
VBA, 91
języki programowania danych, 94
Jupyter, 158
Notebook, 160

K

klasyfikacja zmiennych, 24
kolekcje, 169
kolumny, 20, 92
kontrola wersji, 202
korelacja, 71, 85
dodatnia, 73
ujemna, 72
kreator importu danych, 119
krzywa dzwonowa, 46

L

linia trendu, 79
lista, 169
Looker, 94
losowość, 41

Ł

Łączenie
danych, 131, 183
metod, 184

M

macierz korelacji, 74
Markdown, 161
mediana, 29

metoda, 165
 corr, 196
 describe, 175
 drop, 180
 metoda groupby, 183
 head, 173
 iloc, 177
 info, 175
 loc, 177
 merge, 184
 najmniejszych kwadratów, 82
 rename, 181
 sort_values, 182
 upper, 165
 write_csv, 178
 write_xlsx, 178
 metody statystyczne, 202
 miary
 tendencji centralnej, 29
 zmienności, 31
 model liniowy, 77
 moduł, *Patrz* pakiet, biblioteka
 moduł matplotlib, 179

N

nauka o danych, 88
 NumPy, 170

O

obiekty, 106
 obiekty typu Series, 180
 obserwacje, 21, 92
 odchylenie, 31
 standardowe, 32
 operacje
 kolumnowe, 126, 180
 wierszowe, 128, 182
 operator
 \$, 123
 &, 130
 :, 122
 ?, 163
 |, 130
 ~, 145

potoku, 133
 zakresu, 177
 operatory
 arytmetyczne, 104, 162
 porównania, 105

P

pakiet
 tidyr, 135
 dplyr, 126, 133
 ggplot2, 137
 openpyxl, 174
 pyplot, 179
 scikit-learn, 193
 seaborn, 173
 statsmodels, 197, 200
 tidymodels, 152, 154
 pakiety, 108, 166
 aktualizacja, 109
 pandas, 171
 ramki danych, 172
 plan analizy, 57
 platformy analityki biznesowej, 94
 pliki
 .csv, 117
 .ipynb, 158
 .py, 158
 pole, 92
 Power BI, 94
 Power Pivot, 92
 Power Query, 91
 Power View, 92
 poziom istotności, 58
 pozorny związek, 84
 prawdopodobieństwo, 41
 bezwarunkowe, 42
 warunkowe, 42
 prawo wielkich liczb, 52
 programowanie obiektowe, OOP, 180
 próbka, 55
 przedział ufności, 63, 64, 150
 analiza what-if, 68
 obliczanie, 65

przekształcanie danych, 135, 185
 przestrzeń zdarzeń
 elementarnych, 41
 przyczynowość, 71
 p-wartość, 81
 Python, 157
 agregacja, 183
 aktualizacja, 167
 analizowanie danych, 193
 importowanie danych, 174
 łączenie danych, 183
 moduły, 166
 operacje kolumnowe, 180
 operacje wierszowe, 182
 operatory arytmetyczne, 162
 pakiety, 166
 przekształcanie danych, 185
 struktury danych, 169
 typy danych, 165
 wizualizacja danych, 186

R

agregacja, 131
 analiza danych, 143
 importowanie danych, 117, 119
 instalacja, 100, 117
 komentarze, 104
 łączenie danych, 131
 operacje kolumnowe, 126
 operacje wierszowe, 128
 operatory arytmetyczne, 104
 operatory porównania, 105
 pakiety, 108
 przekształcanie danych, 135
 przetwarzanie danych, 126
 ramki danych, 115
 struktury danych, 112
 typy danych, 107
 wizualizacja danych, 137
 wykres, 103

ramka danych, 115
eksploracja, 175
pandas, 181
ramki danych pandas, 172
regresja
liniowa, 76, 78, 150, 197
liniowa wielowymiarowa, 83
reguła trzech sigm, 47, 49
rekord, 92
relacyjne bazy danych, 92
reprezentatywna próbka, 55
R-kwadrat, 153
rozkład normalny, 46, 50, 63
standardowy, 63
rozkład prawdopodobieństwa
skumulowany, 44
rozkład t-Studenta, 63
rozkłady prawdopodobieństwa, 42
ciągłe, 46
dyskretne, 43
rozrzut, 141
rozstęp międzykwartylowy, 38
równanie regresji, 82
liniowej, 77
RStudio, 99, 118

S

słownik, 169, 182
SQL, structured query language,
93
statystyka, 87
testowa, 63
statystyki opisowe, 29, 34
stos analizy danych, 87, 89
struktury danych
w R, 112
w Pythonie, 169
system kontroli wersji, 202
system
pip, 166
zarządzania relacyjną bazą
danych, 93

Ś

średnia arytmetyczna, 29

T

tabela, 92
dwukierunkowa, 28
jednokierunkowa, 27
przetawna, 27
Tableau, 94
tablice NumPy, 170
indeksowanie, 171
wybieranie elementów, 171
test dwustronny, 59
test t-Studenta, 61, 69
dla prób niezależnych, 58,
148, 196
testowanie hipotez, 59, 67, 147,
196
typy
danych, 107
obiektów, 165
zmiennych, 26

U

uczenie maszynowe, 88, 202

V

VBA, Visual Basic for
Applications, 91

W

walidacja, 151, 198
wariancja, 31
wartości odstające, 38
wartość
krytyczna, 63
oczekiwana, 52
wektory, 112
indeksowanie, 114
wybór elementów, 114

wiersze, 20, 92
wizualizacja danych, 137, 186
wnioskowanie statystyczne, 54
współczynnik
kierunkowy, 77
korelacji, 73, 84, 197
korelacji Pearsona, 72
R-kwadrat, 83, 153
wybieranie elementów
tablice, 171
wybór elementów
wektory, 114
wykres
fasetowy, 145
przetawny, 36
pudełkowy, 38, 39, 139, 140,
189
punktowy, 72, 191
rozrzutu, 72, 75, 79, 141, 149,
199
Skrzynka i wąsy, 38
słupkowy, 29
typu pairplot, 198

Z

zakres, 31
zarządzanie pakietami, 166, 167
zbiór
danych, 20
testowy, 151, 198
treningowy, 198
uczący, 151
wektorów, 115
zintegrowane środowisko
programistyczne, IDE, 99
złączenie lewostronne, 133
zmiennie, 21, 92, 106
ilościowe, 23, 29
kategorialne, 22, 27
zmiennie
niezależne, 57
zależne, 57
zmiennność, 83
znak równości, 164

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Eksploracyjna analiza danych? I w Excelu, i w Pythonie!

Sukces przedsiębiorstwa zależy od jakości podejmowanych decyzji. Spośród strategii, które wspierają ten proces, na szczególną uwagę zasługuje zastosowanie analizy danych. Jest to jednak dość złożona dziedzina. Podstawowym narzędziem wielu analityków danych jest arkusz kalkulacyjny. Ma on tę zaletę, że ułatwia solidne zrozumienie prawideł statystyki i analizy danych. Po zdobyciu takich podstaw warto jednak pójść dalej i nauczyć się eksploracyjnej analizy danych za pomocą języków programowania.

Dzięki tej książce przejście od pracy z arkuszami Excela do samodzielnego tworzenia kodu w Pythonie i R będzie płynne i bezproblemowe. Rozpoczniesz od ugruntowania swoich umiejętności w Excelu i dogłębnego zrozumienia podstaw statystyki i analizy danych. Ułatwi Ci to rozpoczęcie pisania kodu w języku R i w Pythonie. Dowiesz się, jak dokładnie przebiega proces oczyszczania danych i ich analizy w kodzie napisanym w języku R. Następnie zajmiesz się poznawaniem Pythona. Jest to wszechstronny, łatwy w nauce i potężny język programowania, ulubiony język naukowców i... analityków danych. Nauczysz się płynnego przenoszenia danych z Excela do programu napisanego w Pythonie, a także praktycznych metod ich analizy. Dzięki ćwiczeniom, które znajdziesz w końcowej części każdego rozdziału, utrwalisz i lepiej zrozumiesz prezentowane treści.

W książce:

- badanie relacji między danymi za pomocą Excela
- stosowanie Excela w analizach statystycznych i badaniu danych
- podstawy języka R
- proces oczyszczania i analizy danych w R
- przenoszenie danych z Excela do kodu Pythona
- pełna analiza danych w Pythonie

George Mount założył i prowadzi Stringfest Analytics, firmę konsultingową specjalizującą się w analizie danych. Współpracował z wiodącymi bootcampami, platformami edukacyjnymi i organizacjami. Regularnie wypowiada się na tematy dotyczące nauki i analizy danych, a także rozwoju pracowników. Mieszka w Cleveland w stanie Ohio.

Helion

 helion.pl

 HELION SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
helion@helion.pl

Sprawdź nasze szkolenia!

SZKOLENIA

AKADEMIA IT & BUSINESS

WWW.SZKOLENIA.HELION.PL

KOD KORZYŚCI
Sięgnij po więcej! ▶

ISBN 978-83-283-8551-1

INFORMATYKA W NAJLEPSZYM WYDANIU

Cena: 59,90 zł